

LA ESQUELLA

DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LITERARI.
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ESPANYA
y 10 centaus paper en l' isla de Cuba.
NUMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20 BARCELONA.	PREU DE SUSCRIPCIÓ Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals. Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18
---	--

LO SENYOR FRANCESCH.

I.

Bon dia y bon' hora tothom: ja hi torném á ser: cap á la feyna altra vegada.

Escobrem l' escala y l' carrer y parém la barraca: es lo nostre pá de cada dia.

Jo tinch un establiment casi ambulat; si volgués 'l podria parar al mitj de la plassa de Sant Jaume. Clar, soch sabater ó més ben dit aiaconador. Y no 's cregan que 'm sàpiga grèu, porque jo 'm faig lo cárrech que per guanyarse la vida s' ha de treballar y havent de treballar per guanyarse la vida, tant se val un ofici com altre, ey, mentres sigui honrat.

Comensarem per enllustrar las botinas de D. Fernando, qu' es l' amo de la casa y que cada demati me las fá baixar.

¡Qué hi farém... tot hi ajuda, alabat siga Dèu! Los pobres ja se sab: no podém fer mal avarans de res; si es poch, poch; y si es molt, també.

—L' diari.—Está bé: es lo del segon pis; ja 'l llegirém quan estiga llest. Jo no soch gayre aficionat á la política, porque á Espanya per més políticas que hi haja may anirém bé: pero es alló, 'm prenh la molestia cada dia de posarme las vidrieras y fullejar las planas del Brusi per veure quins vents corren.

Bueno, ja están llestas: han quedat bé.

—Ola, ¿es vosté Rita? tingui qu' encare son calentas; vaja que hasta enlluhernan. No hi ha cap mirall que l' hi trasparenti tant bé la cara: ja pot dir al senyor que tot caminant se podrá mirar si porta 'ls pèls del bigoti ben posats y fins hoy mirant á terra, podrá véure si está seré ó núvol.

—¿Qué diu que soch ximple?... Sí, ja l' hi darán. Vaja bon dia tinga.

Es molt airoseta la Rita y sobre tot molt vivarata. 'S coneix que l' hi agrada cumplir porque hi fá molt temps en aquesta casa.

Tota persona que sab lo seu deber, es estimada de tothom; jo sempre he tingut aquest lema y que may falla.

La persona vé á ser com una sabata: si 'ls materials son bons y está ben feta, no tingan por, que 'ls durará molt temps; pero si 'l corte y la sola son de nyigui-nyogui y feta de batalla, no tenen calsat per quatre dias. Igual venim á ser nosaltres: si som de bon natural y fem la nostra obligació, som estimats de tothom y hasta ab la tranquil·litat que en tal cas disfrutém, aném en camí de viure més anys, mentres que 'ls de mal geni 's corsecan y ve que 's cansan més aviat de viure.

Jo, y no es alabarme, 'm considero dels primers.

Densá que 'ns vam casar la Laya y jo, á casa 's pot dir que tot ha anat que ni ab rodas; may tinch present

que hi haja hagut aquellas *tiquetas* qu' en altres matrimonis solen haverhi.

D' aixó si que me 'n puch ben alabar y 'n dono gracias al Senyor y al mateix temps l' hi prech que ho fassa durar forsa. Perque es l' única cosa qu' envejo: viure en pau y tranquil·litat, que mentres á casa no hi manca la salut may m' espanto. De richs no 'n som, que ja s' ho poden pensar; vivim del treball, lo que vol dir que si volém menjar no 'ns cal dormir. Jo passo tot lo dia de bigotis al vellador, la dona prou feyna té á casa, la noya estudia y l' ajuda en lo que pot.

L' amo de la casa, qu' es un galan subjecte, 'ns va cedir un piset á dalt de tot, y aixis ho tinch molt bé, porque com qui diu es igual que si treballés al pis mateix. Tinch la costum de llevarme demati: aixis que elareja ja no 'm puch estar al llit. Soch lo primer d' obrir de tots los vehins y hasta 'n tinch un orgull. Al istiu sobre tot, que 's pot dir que rellevo al sereno.

Quan era jove no m' agradava tant matinejar; 'ls llessols me tiravan, mes ¡com cambian los temps! Y are que 'm recordo de la mèva juventut, no puch menos de recordar també 'ls felissos dias que en ella he passat.

Quan vaig coneixe á la de casa, allavors l' hi deya Layeta, era ja fadri sabater.

No sé si parlarlos del nostre festeig porque quasi no trobo paraulas prou bonicas per explicarme.

Cada vespre, no tinguin por que jo fés falta, ja estés seré ó plogués, á esperarla á la sortida del treball per acompanyarla fins á casa seva.

¡Oh! que 'm tardavan á passá 'ls dias; qu' a-poch-á-poch lo sol feya 'l seu camí de costum: ab quina alegria encenia la bombeta porque á la seva llum s' acostava l' hora de plegar!

Los dias que plovia eran per mi 'ls més desitjats.

Tots dos acostadets sota 'l paraygua, parlantnos ab aquell llenguatge que sols entén lo cor... 'm semblava 'l camí més curt y á n' el'a també, y fins al arribar prop de casa seva ho escatimavam caminant á-poch-á-poch.

Després vingué que 'ns casarem. Desseguida vaig donar véus per una porteria y posantshi certas personas vaig poder agafar aquesta garita en la que, gracias á Dèu, fins are hi he guanyat las caixaladas per mi y per la familia.

Més tart vam tenir la noya que fôu nostra alegria.

Aixis hem anat passant y sols envejo poder continuar molts anys de la mateixa manera.

Deu ser tart; ja passan los noys que plegan d' estudi. Ja es mitj dia; vaja, en lo campanar de la Seu ja cauen totas.

Per aixó que 'l ventrell semblava que m' ho deya.

¡Ah...! es de gana.

Bah, pleguem y cap á las vessas.

Si son servits ja ho saben, tindrán de pujar uns

quants esglahons y trobarán una taula qu' encar que pobre, 'ls ofereixo ab una voluntat que de pobre no 'n té res.

II.

—Bé, vaja, are un cigarret porque sembla qu' en acabat de dinar se n' hi assenta molt bé un de prim. L' únic vici que 'm coneix: un cigarret de paper cada mitj diada m' apar que no es fer cap estrago.

Ab mí, 'ls estanchs hi tindrian poch la vida. Es un luxu que 'm permeto y que si vostés volen no tréu á res; pero un' hom no se 'n sab estar.

—Ep, *müssiu*, veniu si us plau; veyam com me deixéu aquestas dugas falsillas.

—Oh, sí, ja cal que 'us hi miréu.

Diastre de gent que may los entench d' una lletral Patxip-patxap, per mí 's menjan las paraulas: no sé porque tothom uo té de parlar elá y catalá com nosaltres.

Sempre m' ha agradat tenir las eynas á punt de solfa porque es un adelanto per un mateix: de vegadas per estolviarse un xavo 's pert un ral y además si voléu conèixer á un treballador, miréu li las ferramentas.

—Está bé, vaja sis quartets... Ansia, á més véure.

'Ls esmolets encare 'm guanyan en quant á l' obrador: jo 'l tinch en una entrada; ells lo tenen per tot-arreu: en qualsevol part que 's trobin los vé bé per posarse á treballar; despenjantse l' armatosta de l' espalla, ja están llestos.

Jo com qui diu de porter no 'n tinch quasi res.

Molt pocas son las vegadas que haig de deixar la feyna, puig los amos son una gent molt conforme y 's fan lo cárrech que 'm tinch de guanyar la vida.

De pisos per llogar, qu' es lo més pesat porque tot lo dia tens que pujá y baixá per ensenyarlos, no n' hi ha may cap.

Los senyors habitan al primer pis, al segon uns parents seus y al ters qu' es lo de dalt de tot hi vivim nosaltres.

Al principi que jo 'm vaig plantar, lo nostre ram no era tant extés; pero are, sí, á cada escala n' hi ha un aviat serém tants que no podrá treballar ningú. D' un quant temps en aquesta part s' han donat molt á adobar calsat. No entench aquesta afició: jo si ho faig es porque no tinch altra cosa. Tot lo dia d' estaqueta, total per guanyar quatre xavos. Pero d' altres n' hi han que ho passen pitjor que jo.

Los vehins m' aprecian y 'm guardan tots los remendos. ¿Veuben? aquestas botinas son del noy de la tenda. Ja 's coneix qu' es entramaliat; prou qu' ho diuhen las solas y las puntas; aixó requereix mitjas solas, cambi de punteras y un primer pis als talons.

Per mí 'l calsat es la cédula de cada hù y no tingan por que m' erri.

Conech la del xaval, la del ballador ó balladora, la del més d' edat; si es garrell, si té ulls de poll, en fi tot

lo qu' es y fá la persona, está retratat en las botinas. En demés, soch molt ben vist en tot lo carrer: 'l que te bona conducta ja se sap: prou, aixó sí, 'l que necessita de mi un favor, si está á la méva má, no més l' hi cal dirho, que no 'm faig pregar gayre.

—Quasi ja no hi l' uco; tindré d' encendre 'l quin-que. Avants la bombeta d' oli: are 'l patrotio.

Aixis, aixó ja es altra cosa; are ja s' hi véu més. Ja fá vint anys que traballo en aquesta escala y 'm sembla qu' era ahir que vaig venirhi; vint anys qu' han passat volant, sempre ab la mateixa fesomia, sense distingirse l' un del altre, solzament que allavoras era més jove qu' ara. Porto una lley de carinyo á n' aquestes parets que 'm voltan, que si tenia de deixarlas me moriria d' anyoransa.

Las vetillas d' hivern que las aprofito un xiquet sentat davant del vellador, ab lo braseret als péus, estirant lo nyinyol y tancat dintre d' aquesta caseta me sembla que soch sol al mon.

Aquí dins, donchs, ab aquella quietut sols turbada quan pico sola, que fá igual soroll que quan aplaudeixen, recorro 'l passat y vevegadas me sembla que 'm trobo en la méva juventut.

Encare vaig las primeras pastetas que vaig gastar quan me posaren aprenent; encare 'm sento las clatelladas rebudas del amo, qu'era molt sério; veig lo dia que vaig sortir fadri y després quan me vaig casar que ja 'ls ho he explicat.

De la vida que faig are si que hi ha poch que contar. Sempre la mateixa.

Comensant pel dilluns y seguint lo dimars hasta 'l dissapte, tots los dias vant passant sens' interrupció, de la mateixa manera; treballant, menjant y dormint.

Lo diumenje l' he respectat y 'l respectaré; lo diumenje es per descansar y per lo tant no traballo per ningú. Are 'ls altres dias de la senmana demanin lo que vulgan. Y velsiaqui que tot rihent, ja es hora de plegar y 'm sembla que tindré de fer un pensamentot.

Una cosa m' aconsola y es que si he tingut de treballar tota la vida, al menos tinch la noya que ja es gran y s' aplica per recompensarnos tot lo qu' hem fet y fem per ella. Es bona noya y ni la dona ni jo 'n tenim res que dir. D' ella 'ns refiem per passar tranquils los darrers dias de la nostra existència.

Bé, vaja, prou per avuy y demá veurém. Despleguém l' establiment. Cada cosa en son lloch, y bona nit y bon' hora tothom.

BONIFACI MALCATAT.

DOS ESTRENOS.

LO PRIMER AMOR.

Lo primer amor es pèl fondo una obra honrada, un drama de bè; per la forma, desarrollo y trascendencia es una producció que 'ns torna als primitius temps del teatro catalá.

L' obra expressa (no ho demostra) que 'l primer amor, aquell sentiment pur, á voltas indefinible per part dels mateixos que l' experimentan, es l' única lley que ha de regir lo cor dels amants, perque aquests logrin un estat matrimonial tranquil y felis.

Una pageseta del camp, Agueda, estimava desde petita á un minyó anomenat Pau; pero sent molt jove encare, tentada per la riquesa del heréu de una masía, vá casarse ab aquest. En Pau mentres tant vá fugir á Barcelona, per no tornar may més al poble, y al poch temps de casada l' hi vingué á l' Agueda una tristesa, un estat de melancolia tal, que ja no l' havia de deixar en tots los dias de la seva vida. Un cop casada s' adoná de que no estimava al seu marit, y aixó que aquest, home honrat, formal y bondados no l' hi donava cap motiu de aburrimient. ¿Per qué, donchs, no l' estimava? Los autors no ho explican, no ho desentranan, y en aquest punt claudica 'l carácter de la tal Agueda, la qual, si tenia un cor capés de concebir tant duradera melancolia, no havia de tenirlo tant lleuger per entregarse á un heréu, sense professarli amor y enlluernada sols per sa fortuna.

Mes al fi Pere y Agueda tenen una filla de quinze anys anomenada Rosa, noya de la primera volada y tipo 'l més ben dibuixat de l' obra, la qual ha passat l' infancia compartint sos jochs y sas caricias ab l' Antonet, un pobre orfe, nebot de la criada y recullit per en Pere. Lo tal Antonet sent per la nena una passió irresistible, sense gosarli á dir... naturalment, com qu' es filla del amo! En cambi la Rosa no sent per l' infelís orfe res més que l' ajogassat carinyo de una nena de quinze anys acostumada á viure tot lo dia al seu costat y á corre ab ell pel camp y per la vinya.

En aquest punt comensa l' acció. En Pere que ha estat a Barcelona ab la seva filla, ha conegut á un senyor molt rich, que després de t' eure'l de apuros (en Pere té compromés tot lo seu patrimoni, en mals negocis), l' hi demana la má de la seva filla. ¿Qué ha de fer la noya! No estima á ningú més ó al menos no ho sab, y seduhida per la brillant posició del seu pretendent, accedeix, plena de alegría, fent content al seu pare,

que fá ab aquest casament un negoci rodó, netejant lo patrimoni.

Però no conta ab la seva dona, ab l' Agueda, que fá una oposició desesperada á tal projecte. Tant malas conseqüencias ha tingut per ella un casament de conveniència, que tém que á la seva filla l' hi passí lo mateix. Y aquí torna á presentarse la falta de realitat de aquest carácter. ¿Qué per ventura la seva filla 's troba en iguals circumstancias que vá trobarse ella mateixa? No: ella, al deixarse seduhir per la riquesa de n' Pere, estimava á un altre; en cambi la seva filla, si bé estimada secretament per l' Antonet, no sab ni presúm aquest amor. De manera que per malament que vajan las cosas, la víctima del matrimoni projectat pèl pare, no será may la núvia que al casarse té l' cor verje de amors, sino l' infelís amant que l' hi professava secret afecte y que no ha gosat may á revelarli, davant de la diferencia de posició que d' ella 'l separa.

No 's comprén donchs lo rezel y l' oposició de la mare, ni 'l del avi Ramón. Son totalment inmolivats: serian verdaders si la noya estimés sabentho, al orfe que l' estima; pero llavors aquesta no podria acceptar la proposició de son pare, sense quedar desposehida dels encants de l' ignocencia, que fan d' ella 'l tipo més verdader, més ben acabat y més interessant de l' obra.

Per acabar de donar una idea del argument nos falta dir que l' núvi que l' Pere destina á la seva filla, es lo mateix Pau, que havia estimat á l' Agueda, sols que are no es en Pau á secas sino un D. Pau ab todas las campanillas. De aquest inesperat encuentro se 'n originan algunas escenas dramáticas, l' argas de relatar, fins que la cosa s' arregla á satisfacció de tots, desistint l' Antonet de anar de soldat á l' Habana, tal com havia projectat, condonant D. Pau la considerable cantitat que l' hi déu en Pere, condonació que aquest accepta plè de efusió en uns moments en que una tan desusada generositat, hauria de omplirlo de sospitas, perque havent mediat lo que ha mediat entre D. Pau y l' Agueda, tals favors ni 's proposan, ni s' acceptan. Finalment, la Rosa que fins llavors no estimava sino la riquesa de D. Pau, s' adona, perque 'ls altres l' hi obran los ulls, de qu' estima al orfe Antonet, y l' hi entrega la seva ma. ¿Déu los donga molts anys de vida; per disfrutar de tanta dicha y ventura!

Admesos aquests antecedents, l' obra té una frescura, una ingenuitat que la fá simpática; escenas enteras plenas de vida y animació, incidents que l' enriqueixen y alguns tipos pintats y sostinguts de má mestre. La noya pura é ingénua, ignocent y alegre com una alosa del camp, té en la Roseta una personificació perfecte, y en la nena Fontova una intérprete admirable, tant admirable, que quedarà —ó molt nos enganyem—com un dels tipos més acabats del teatro catalá. L' avi representat per Fontova (D. Lleó), es també un tipo complet, que l' actor interpreta magistralment, matisantlo de tochs sentimentals que arriban fins á l' ànima. Notables son també 'ls tipos epissódichs de Joseph y Maria (Sr. Soler y Sra. Mirambell). Lo primer ha servit á la Habana y ha tornat á la terra contant déu mil fantasias de l' isla de Cuba. ¡Lástima que l' actor que tant acertadament l' interpreta, s' olvidi de que en l' época de l' acció (á judicar pèls trajes) quan un fumador volia encendre 'l cigarro no podía valerse de mistes, per la senzilla rahó de que encare no n' hi havia. La Sra. Mirambell (criada) se sosté dignament en lo rango de primera característica del teatro catalá. L' Antonet (Sr. Fuentes) es un tipo algun tant desigual, y l' actor l' interpreta ab amor y acert.

No 's prestan tant los personatjes encarregats als Srs. Bonaplata é Isern y no obstant ne treuhen tot lo partit possible; y menos se presta encare 'l tipo encomenat á la Sra. Pallardó, la qual podria atenuarlo un tant si en lloch de declamarlo com ho fá amaneradament, procurés dirlo ab més ànima y ab sentiment més íntim y veritable.

Resúmen: l' obra es una producció poch pensada sens dupte; pero agradable, simpática, animada, senzilla y escrita ab facilitat y soltura y ab un lengualje com cal en lo teatro. Enuncia un problema: lo primer amor es lo millor; pero no 'l resolt. En cambi entreté y agrada, y aixó sols ja es molt. Los autors lo dia del estreno (segons lo cartell) eran los Srs. Soler y Martí y Folguera; pero 'ls demés dias (també segons lo cartell) han sigut los Srs. Martí y Folguera y Soler. De manera que l' Sr. Martí ha passat á ocupar lo primer lloch de la rahó social, lo qual fá creure qu' es lo verdader pare de la criatura, dignament apadrinada per lo Sr. Soler. Del tot digna de aplauso es la conducta del autor de *Las Joyas de la Roser* y de l' *Angel de la guarda*, donant la má á un poeta de mérit que si bé es antich en lo cultiu de las lletras, ha trepitjat las taulas per primera volta ab una obra, rebuda ab merescut aplauso pèl públich del Teatro catalá.

LA TABERNA.

Certs autors francesos van dur á las taulas l' argument que informa la famosa novela realista *L' Assommoir* de Zola: un autor de Madrit vá traduhir l' obra francesa al castellá, y com que ja fá algun temps que las produccions que á Madrit s' estrenan, los autors no

deixan representarlas á Barcelona, á fi de que las compayias madrilenyas pogan venir aquí á explotarlás durant l' istiu, dos autors catalans, los Srs. Vidal Valenciano y Arús y Arderiu han fet un arreglo catalá de *La taberna*. Me 'n alegro per l' autor de Madrit.

No dech entrar en lo fondo de l' obra per falta de espay y perque tampoch soch gran admirador del género que cultiva 'l célebre novelista francés; pero haig de confessar ingénuament que l' arreglo per lo que toca als tipos y al diallech está perfectament acomodat á Barcelona, demostrant los autors un gran coneixement del lengualje y del color local. Ja veurán com l' arreglo madrilenyo no podrá sostenir la comparació ab l' arreglo barceloní.

Aquesta producció, matisada ab incidents naturalistas, de una veritat sorprendent, alguns originals dels arregladors, tenen un defecte capital, fill de l' obra francesa. Molts dels tipos qu' en ella hi figuran, treballadors casi tots, menjan continuament, y tot sovint s' emborratxan, y l' obrer catalá ni es borratxo, ni es fart. Ja se prou que sense aquest defecte no hi hauria drama possible, y que no ha estat per consegüent en la má dels arregladors lo corretjirlo.

Per lo demés l' obra ha sigut posada ab esmero. Lo quadro del safreig produheix un efecte prodigiós. En l' execució s' hi distingeix principalment lo Sr. Tulla que fá una mort horripilant y molt ben entesa, aixis com las Sras. Mena, Abella y Munné y 'ls Srs. Capdevila, Martí, Nieto, Ortega y Pinós.

La producció ha tingut un gran éxit donant plens á vessar.

Aixis donchs, deixinse caure al Tivoli.

J. R. R.

UN COP D' ULL ALS TEATROS.

Senmana fecunda, durant la qual no 'ns hém entés de feyna.

Però com de costum doném la preferencia al teatro catalá, parlant en article apart del estreno de *Lo primer amor* y de *La Taberna*. Nosaltres som aixis: catalans primer que tot.

Descartats de aquestas obras, hauriam d' escriure una revista especial dedicada á n' en Rossi: jes un actor tant notable que s' ho mereix! Tres obras ha posat *Romeo é Julieta*, *Y due sargenti* y *Amleto* y en totas tres ha promugut inmens entusiasme. En lo dramón *Y due sargenti* ha destrossat materialment lo cor dels espectadors. ¡Quina manera de despedirse de la familia per anar á la mort. Vaja, Sr. Rossi, no hi torni may més á posar un' obra semblant, sino 'ns posarém malalts, y llavors no guanyarém prou pel metje y per venirlo á veure.

Dir que en *Amleto* vá estar sublime, es poch. En lo diccionari no hi ha la paraula per expresar la inmensitat del talent que vá desplegar l' eminent actor italiá en una obra plena de tempestats y de misteris. ¡Qué gran, qué incomparable! Shakespeare y Rossi han dat una nua nova prova del casament, ó millor dit de la fusió de dos genis en un. May, ni avants ni are, ni probablement després hi ha hagut ni hi haurá un *Amleto* tant colossal.

Per fer lo *Romeo*, lluytava en Rossi ab la figura; pero triu fava ab lo talent. Davant de aquest ¿que 'ns importa que l' enamorat romántich del poeta inglés crihi panxa? Qui vá estar admirable, per la figura, per l' expressió, pel sentiment y per tot, vá ser la Belli Blanes. Alló es una *Giulietta* com cal. Lo públich vá tributari una gran ovació... y la veritat siga dita, á mi no 'm vá sorprendre, per lo mateix que me l' esperava. La Belli Blanes farà com ningú 'l paper de enamorada. ¡Y l' italiá que en llabis de una dona com ella, no s' hi presta poch per tirar *piropos*!—Vaja, deya un *crusado* gueto qu' encare no ha perdut l' humor! un parell de mesos de relacions ab aquesta *regazza é poi morire*.

Del pianista Cesi, no 'ls diré sino que després de haver sentit á n' en Ritter, al gran Rubinstein, al delicat Planté y al nostre eminent Vidiella, no fá cap mal paper. Comensa per tenir istil propi y per dominar tots los géneros ab talent y un gran luxó de facultats. Vels'hi aquí, donchs, un altre nom per inscriure entre las primeras notabilitats del piano.

Lo públich, després de sentirlo, no l' hi deya Cesi; al revés. l' hi deya *toqui, toqui*. Y ell á cada punt se veyá obligat á repetir.

La Russell s' ha despedit del públich del Circo cantant la *Sonnambula*, que á dir la veritat es la opera en que aquesta simpática artista 's presenta més desigual. En alguns trossos hi está admirable; en altres tot lo contrari. La Russell té 'l vol de l' oreneta: uns cops remonta l' espay y 's pert de vista; altrás vegadas baixa tant que casi vola á ran de terra. ¡Ah! 'l dia que fassa un estudi conciensut y domini y dirigeixi las facultats brillants que l' adornan, no 'u duptin, será una verdadera estrella del art lirich.

Al puesto d' ella un' altra; es á dir no es ben bé al puesto de la Russell, que aquesta es una triple lleugera y la debutant del dimars, la Lorenzini Gianoli s' inclina més al cant dramátich. Aquesta artista té una

véu ben timbrada y expansiva, mentres no se l' hi exigeixin notes agudas. En aquestas nos ha semblat que l' esfors l' hi fa perdre l' entonació. Per lo demés vá cantar molt discretament lo paper de Elvira del *Hernani*, y dat que l' empresa viu dels dos ralets del públich, pot alabarse l' Sr. Perelló de haver fet una adquisició superior de molt al préu d' entrada.

Dels demés artistas vá sobresortir lo baix Paoletti en lo paper de Silva. En quan al tenor Fattorini y al barítono Capelli no ván arribar més amunt del nivell de las cosas regularetas y passables.

L' obra en conjunt desigual y l' aparato fet una llástima.

En los demés teatros, no hi ha novedat. Per supuesto, las cuixas de *Donna Juanita* cada dia més macas y tornejadas.

N. N. N.

UN PEU... DE BANCH.

Nineta de 'ls ulls de cel,
corona de flors de Maig,
llabís de roig carmesí,
dents de perlas de la mar;
no estranyis que jo 't ensenyi
lo que 't estich adorant,
ab demostracions que semblan
com d' amor sabatejat.
Jo 't estimo com un ximple,
l' adoro com un babau.
penso ab tú... quan me 'n recordo,
prova de que 'n faig mol cas.
quan te veig creume que 't miro,
quant no 't miro no 't veig may,
ballo ab tú si tú ab mi ballas,
vaig ab tú si anem plegats,
me fas riure si 'm fas gracia,
me fas fastich si me 'n fas;
y després d' aquestas probas
de 'l meu amor sens final,
jo 't pregunto y may contestas,
sempre estás ab lo cap baix
com las vellas que al teatro
pesan figas ab lo cap.
Digas: ¿potser no 'm estimas?
¿vols a un altre? digaho clar.
¿Que potser no 't faig prou gracia?
¿Vols un jove riehacás
que 't arrastri ab carretela?
Digas: ¿que vols?
—Ja veurá;
lo que vull es molt senzill
y molt prompte ho entendrá;
no m trepitji més lo peu,
ab sas potas de caball.
perque apart de 'ls ulls de poll
que m' están mortificant,
m' está embrutant las sabatas
que ara acabo d' estrenar.

S. MOLAS BALLESTER.

ESQUELLOTS.

D' aquí en avant será necessari que quan passi un tenor pel carrer s' ajenollin y 's descubreixin com quan passa 'l sagrament.

¡Un tenor! De quina carta se 'n ván.

Un tenor es avuy un ser sobrenatural, privilegiat, inmens, espatarrant. ¡Qué sería 'l mon si no hi hagués tenors!

Ja deuen compendre que qui m' inspira aquestas reflexions es lo tenor Massini, que á Madrid n' ha fet una de las sévas, igual que á Roma, y lo mateix que al Liceo la primavera passada al despedirse ab lo Barbero de Sevilla.

Representava 'ls Hugonots y al dir la frase *Terribil momento!* mitja dotzena d' espectadors ván donar mostres de desagrado y ell, irritat, abandona l' escena y deixa l' ópera sense acabar. Escándol general. Després s' ha sapigut que volia rompre 'l contracte: un contracte miserable, que l' hi senyala la friolera de mil duros per cada nit que canta.

Es veritat que aquí á Barcelona la passada primavera no vá arribar á tant. Vull dir que no vá abandonar l' escena, contentantse ab esbravarse dintre del camerino. Allá vá tractar de burro al públich barceloní, que pagava á un duro la entrada per sentirlo.

Y davant de uns amichs, y admiradors que l' hi regalavan una senzilla planxa de plata, vá ferla á micas y rebotentla per terra, y dirigintse al seu criat l' hi diguè:—Cull aixó, es per tú.

De criaturadas y rebequerias per l' istil, no 'n vulgan més.

Jo ja ho veig: tots los artistas tenen lo talent al cervell, tots los artistas menos los tenors notables.

Lo talent dels tenors resideix en la gargamella. Y 'l dia que 'l canonet de la máquina s' embussa, adió art, bona nit primor, adéu siau entussiasme.

Pero als tenors célebres com en Massini, fins l' aire que fa un xiulet los constipa.

Un home de talent despreciaria 'l capritxo del que xiula y acceptaria las manifestacions d' entussiasme de la majoria del públich que l' aplaudeix.

Pero ja hém convingut en que 'ls tenors tenen tot lo talent en la gargamella.

A n' en Massini 'l governador de Madrid l' hi ha posat cinchcentas pessetas de multa.

De manera que l' han tractat com si fós un arcalde.

A la nit del dissapte al diumenje vá descubrirse á Madrid una conspiració.

Y á la nit del diumenje al dilluns á casa 'n Brusi treballavan de ferm per publicar un suplement donant compte de la pavorosa conspiració.

Es molt sensible, pero molt sensible que 'l Brusi no santifiqui las festas.

¿Qué dirá 'l Bisbe?

A! últim D. Albert ha pres una mída important.

L' arcalde de Barcelona ha manat que las cabras dugan bossal.

Davant de tanta previsió 'm quedo confús.

Y no sé si proposar que l' hi elevin un monume t á la entrada del carrer de las Cabras, ó ba que l' hi coluquin la estatua sobre un ramillete de natilla.

Lo dibuixant de la *Mosca Roja* ha sortit de la presó, mediant una petita fiansa.

Petita, si senyors: la friolera de 2,000 duros en diners ó 4,000 en fincas.

¡Mosca!

No hém pogut menos de accedir á las instancias que 'ns han dirigit molts de nostres lectors, que després de donarnos las gracias per haver reproduhit la magnífica caricatura *Otelo* del inolvidable Tomás Padró, nos han manifes at ab quant gust veurian la lámina que sobre l' *Hamlet* interpretat per 'n Rossi vá publicar lo mateix artista en las páginas de *Lo noy de la mare*.

Las indicacions dels nostres lectors quan son tan atinadas com aquesta, son ordres per nosaltres, per qual motiu podém publicar en aquest mateix número, gracias als progressos de la zincografia la magnífica lámina que veuran los lectors en la quarta plana.

A Mataró 's serenos diuen: «Alabado sea Dios.»

A Linares (Andalucia) 's hi fan dir: «Ave María Purísima.»

Aixó desde que 'ls conservadors son al candelero.

Com si la pujada de aquesta gent equivalgués á una blasfemia.

—Han pujat los conservadors...

—¡Ave Maria Purísima!

La ESQUELLA DE LA TORRATXA s' adhereix de tot cor á la protesta de la premsa de Madrid.

Dirán que l' ESQUELLA no es un periódich genuinament polítich; pero no importa, s' adhereix á la protesta: ja está dit.

Y si volen saber pe que s' hi adhereix, are 'ls ho explicaré.

Anys endarrera vaig coneixe á un porter de cert establiment, home pacífich y que no 's ficava en res; pero que á casa seva hi tenia un trabuch molt ben conservat.

—¿Y aquest trabuch? vaig pregu tarli.

—Lo guardo y 'l faig servir en dias senyalats.

—¿Vos?

—Jo. Jo no 'm fico en res. no soch ni progressista, ni demócrata, ni res, perque, la veritat, no hi entench; pero cada cop que 'l poble aixeca barricadas, agafo 'l trabuch y me 'n hi vaig.

—¿Y perquè?

—Que vol que l' hi diga: quan lo poble fá barricadas, senyal que necessita alguna cosa, y corro á ajudarlo.

Aixis som nosaltres.

Quan la premsa protesta, senyal que necessita alguna cosa, y l' ajudém.

Lo *Correo catalá* judicant á n' en Campoamor diu qu' es un vellot cinich, alegroy y ximple: que una corissa 'l dia menos pensat pot emportarse'n á l' altre barri obligantlo á compareixe davant del Pare Etern.

Verdaderament, en Campoamor lo dia que comparegui davant del Pare Etern no té salvació possible, per las sévas poesias heréticas.

Si al menos pogués alegar lo mérit de haver anat ab los carlins á incendiar poblacions, fusellar infelissos pares de familias y deshonrar á las donas.

Llavors lo requeté dels angels se l' enduriran amunt á pes de brassos.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

Qu' es consonant veurás tú
hu:
si algun cop nega en Fructuós
diu dos:
utensili de vidre es lo tres.
Com soch amant del progrés
en estrém me desespera
veure que aném endarrera
per causa del *Hu-dos-tres*.

L'EPET SIMPÁTICH.

II.

Primera es lletra vocal,
quarta 'l mateix que primera;
tres-dos es gran capital
y 'l tot nena molt pitera
que té una dos tal com cal.

DEUJET DE REUS.

ANAGRAMA.

Allarga una tot Total,
avuy que n' es lo teu sant
s' ha de celebrar en gran:
¿no l' hi sembla aixis Marsal?
Té rahó no es mal pensada,
pero ab una 'ne tinch tot.
Aixó ray portali un bot
que reventi una vegada.

J. M. F. DE PETITE.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1 2 3 4 5 6 7—Nom d' home.
6 7 4 3 2 7—Un animal de pel.
6 3 2 6 4—Un líquit.
2 7 6 4—En la música.
7 4 1—Un animal de ploma.
6 5—Una beguda.
3—Una vocal.

SET, VUIT Y NOU.

CONVERSA.

—L' amor es una cosa que no té préu.
—Si, es veritat, ja 's pot creure.
—Aixis m' ho vá dir una noya de ..
—D' ahont?
—De la població que entre tots dos hém indicat.

DEUJET DE REUS.

TRENCA-CLOSCAS.

PASTILLA.

Formar ab aquestas lletres un adorno que molts homes portan.

EX-DOS-CARLÍFUGOS.

ROMBO.

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Segona: vegetal.—Tercera: hortalissa.—Quarta: arbre.—Quinta: consonant.

CROSPIS.

GEROGLIFICH.

LO
JENER
FOUF
I
LLD
re
UU

PERRUCAS-PETIT DE REUS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO;

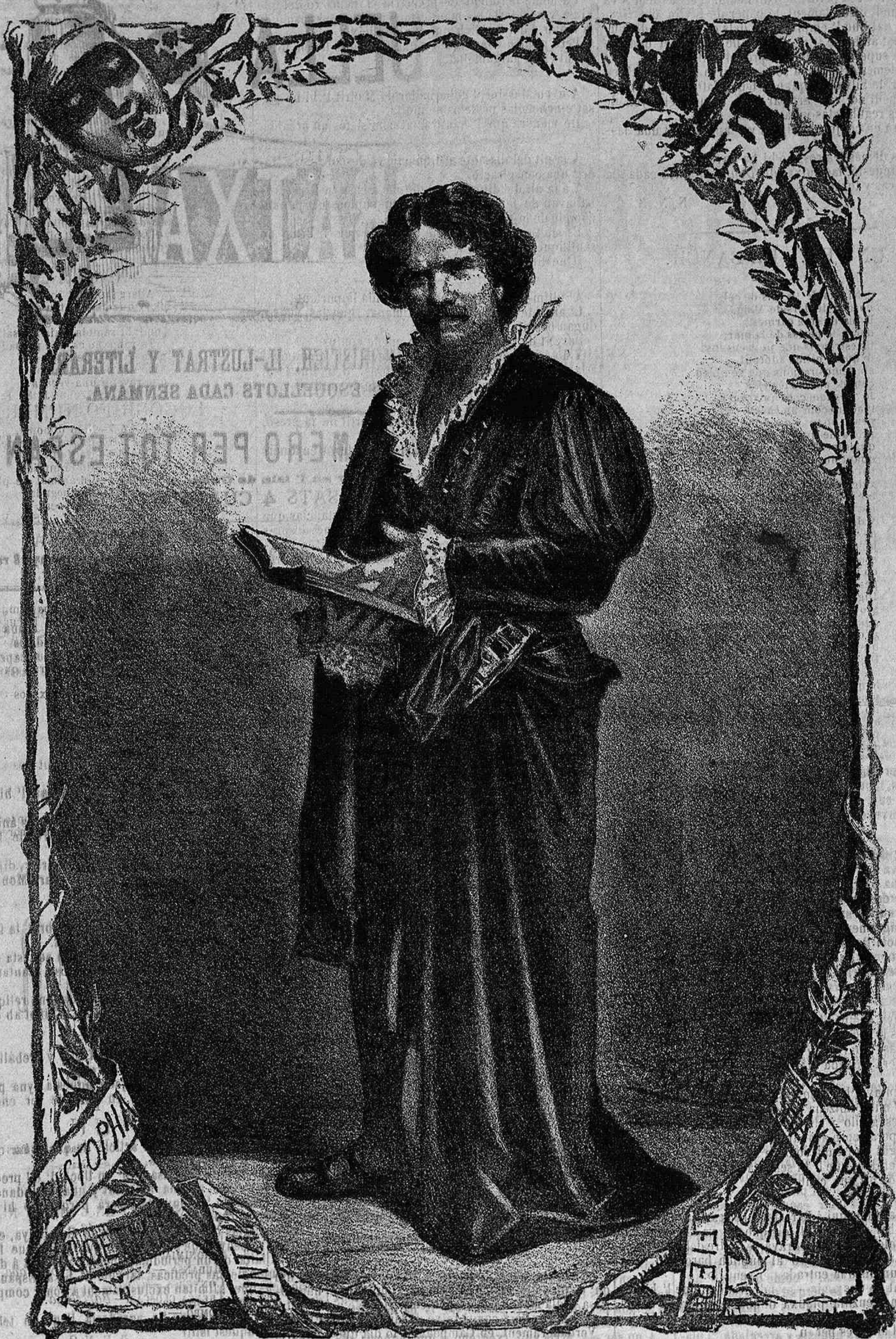
- XARADA 1.ª—Car-pe-ta.
- Id. 2.ª—Vi-la.
- SINONIMIA.—Tort.
- MUDANSA.—Papa-Pepa-Pipa-Popa.
- CONVERSA.—Taca.
- TRENCA-CLOSCAS.—Barcelona.
- ROMBO.—

L
R O M
R E N O M
L O N D R E S
M O R O S
M E S
S

8. GEROGLIFICH.—Per cunnés las cuinas.

Barcelona: Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.

ERNESTO ROSSI.

HAMLET. (Dibuix de Tomás Padró.)